

[Startside](#) > ... > [Dine Rettigheder](#) > [Grundlæggende Rettigheder](#) > [Erhverv Og Menneskerettigheder](#) > [Romania](#)

Erhverv og menneskerettigheder

Indholdet er leveret af

Rumænien

Rumænien

1. Hvilken form for retsbeskyttelse har jeg i dette land, hvis jeg har været udsat for en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Omfatter denne beskyttelse skadeserstatning?

Retsbeskyttelsen af menneskerettighederne sikres gennem de nationale domstole, afhængigt af det spørgsmål, som den handling, der har udløst krænkelser af denne rettighed, vedrører. Der kan derfor opstå situationer som følge af erhvervsaktiviteter, der resulterer i menneskerettighedskrænkelser på det civil- eller strafferetlige område, og den skadelidte kan således afhængigt af sagens omstændigheder og karakteren af den handling, der førte til krænkelser af rettigheden, anlægge sag eller foretage en anmeldelse til efterforskningsorganerne - politiet eller anklagemyndigheden.

Sådan beskyttelse kan føre til erstatning i form af økonomisk og/eller ikke-økonomisk erstatning, hvis en virksomheds adfærd/praksis fastslås at have ført til en krænkelse af menneskerettighederne.

2. Findes der særlige regler for grove menneskerettighedskrænkelser? Gælder disse regler for miljøkriminalitet eller grov udnyttelse af arbejdskraft?

Forskellige menneskerettighedskrænkelser inden for rammerne af erhvervsaktiviteter udløser civil, administrativt eller disciplinært ansvar.

Miljøkriminalitet er reguleret i både særlovgivningen (f.eks. hastebekendtgørelse nr. 195/2005 om miljøbeskyttelse) og straffeloven under forbrydelser mod den offentlige sikkerhed (spredning af sygdomme til dyr eller planter, vandforurening, handel med giftige produkter eller stoffer, overtrædelse af ordningen for nukleare materialer eller andre radioaktive materialer, for eksplosive materialer eller sprængstofprækursorer med begrænsninger osv.).

Grov udnyttelse af arbejdskraft kan anses for krænkelser af straffeloven (forbrydelser såsom slaveri, menneskehandel, handel med børn, tvangs- eller pligtarbejde, alfonseri, brug af en udnyttet persons tjenester) eller af straffebestemmelserne i arbejdsloven.

3. Jeg har været udsat for en menneskerettighedskrænkelse, der kan føres tilbage til et europæisk transnationalt selskabs aktiviteter, og som fandt sted uden for Den Europæiske Union. Har jeg adgang til de nationale domstole, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Hvordan kan jeg gøre gældende, at mine rettigheder er blevet krænket? Hvor kan jeg finde

yderligere oplysninger?

A. Det civile retlige område

- Internationale civile retlige sager er reguleret i bog VII i retsplejeloven, som er den almindeligt gældende lov, der finder anvendelse på privatretlige sager med grænseoverskridende virkninger, medmindre andet er fastsat i de internationale traktater, som Rumænien er part i, i EU-retten eller i særlovgivningen.
- I henhold til den almindelige lovgivning er rumænske domstoles internationale kompetence baseret på, at sagsøgtets hovedforretningssted eller, i mangel heraf, dennes sekundære kontor eller forretningsaktiver forefindes i Rumænien på den dato, hvor søgsmålet blev anlagt.
- Parterne kan endvidere i en værnetingsaftale vælge, at de rumænske domstole har kompetence til at afgøre tvister, som er opstået i forbindelse med grænseoverskridende virkninger.
- Med hensyn til visse søgsmål om økonomisk erstatning har rumænske domstole enekompetence, såsom i tvister med grænseoverskridende virkninger vedrørende:
  - ejendomme beliggende i Rumænien
  - aftaler indgået med forbrugere, der har deres bopæl eller sædvanlige opholdssted i Rumænien, om almindelige forbrugstjenester til forbrugers personlige eller familiens brug og ikke forbundet med forbrugers erhverv eller virksomhed, hvis:
    - leverandøren har modtaget ordren i Rumænien
    - der forud for indgåelsen af aftalen i Rumænien er blevet fremsat et tilbud eller fremsendt en reklame, og forbrugeren har foretaget de handlinger, som er nødvendige for at indgå aftalen.
- Uanset den almindelige lovgivning kan klageren vælge de rumænske domstole (fortrinsret) i tilfælde af tvister, hvor:
  - det sted, hvor en kontraktlig forpligtelse er opstået eller skulle have været opfyldt, om end kun delvis, er i Rumænien
  - det sted, hvor en retsakt, som giver anledning til ikke-kontraktlige forpligtelser, blev vedtaget, eller hvor en sådan retsakt har virkninger, er i Rumænien
  - den jernbane- eller vejstation eller den havn eller lufthavn, hvor passagerer eller varer transporteres, stiger ombord/læsses eller aflæsses/losses, er i Rumænien
  - den forsikrede ejendom eller det sted, hvor den forsikrede begivenhed fandt sted, er i Rumænien.
- Rumænske domstole er også kompetente til at behandle:
  - sager vedrørende grænseoverskridende beskyttelse af intellektuel ejendom, som tilhører en person med bopæl i Rumænien, uanset om det er en rumænsk statsborger eller en statsløs person, med forbehold for en værnetingsaftale
  - sager mellem udlændinge, hvis de udtrykkeligt har aftalt dette, og retsforholdet vedrører eventuelle rettigheder vedrørende ejendom eller interesser tilhørende personer fra Rumænien
  - sager vedrørende kollisioner med skibe eller luftfartøjer og sager vedrørende bistand til eller redning af personer eller varer på det åbne hav eller på områder, der ikke er omfattet af nogen stats suverænitet på visse betingelser
  - civile retlige erstatningssøgsmål for skader forårsaget af produkter med oprindelse i Rumænien, uanset offerets nationalitet, ulykkessted eller det sted, hvor skaden indtrådte.

Hvad angår udlændingens status i internationale civile retlige sager har udenlandske fysiske og juridiske personer i henhold til loven samme proceduremæssige rettigheder og forpligtelser ved de rumænske domstole, som rumænske statsborgere og juridiske personer har.

Der findes yderligere oplysninger [her](#).

B. Det strafferetlige område

I henhold til straffelovens artikel 9, sammenholdt med artikel 12, finder, medmindre andet er fastsat i en international traktat, som Rumænien er part i, den rumænske strafferet anvendelse på handlinger begået uden for Rumænien på grundlag af det i strafferetten fastsatte personprincip (straffelovens artikel 9), uanset om den skadelidte er en udenlandsk statsborger, en rumænsk statsborger eller en statsløs person, eller om den pågældende befinder sig i Rumænien, hvis visse betingelser er opfyldt: Gerningsmanden er en rumænsk juridisk person, den i rumænsk lovgivning fastsatte straf for den begåede handling er livsvarigt fængsel eller fængsel i mere end 10 år (selv om handlingen ikke anses for strafbar ifølge i loven i den stat, hvor den er begået) - hvis

der er fastsat andre straffe, er det nødvendigt, at handlingen også er strafbar ifølge straffeloven i det land, hvor den er begået (dobbel strafbarhed), eller at den er begået på et sted, der ikke er omfattet af nogen stats kompetence. Tiltalerejsning kræver forudgående tilladelse fra statsadvokaten hos den anklagemyndighed, som er tilknyttet den appeldomstol, i hvis område anklagemyndigheden er beliggende, eller i givet fald fra statsadvokaten hos den anklagemyndighed, som er tilknyttet kassationsdomstolen.

Det er værd at bemærke, at den strafbare handling også anses for at være begået på Rumæniens område, når udførelsen, anstiftelsen eller medvirken og tilskyndelse har fundet sted, eller udbyttet er genereret, selv delvist, på dette område eller på et fartøj, der fører det rumænske flag eller på et luftfartøj, der er registreret i Rumænien. I disse sager finder den rumænske strafferet anvendelse i medfør af territorialprincippet.

Hvad angår straffedomstolenes kompetence ved strafbare handlinger begået uden for Rumæniens område fastsætter strafferetsplejeloven (artikel 42), at strafbare handlinger begået uden for Rumæniens område bedømmes af de domstole, som har kompetence i forhold til hjemstedet for den tiltalte juridiske person. Hvis den tiltalte ikke har sit hjemsted i Rumænien, og den strafbare handling henhører under retten i første instans' kompetence, behandles sagen af retten i første instans i Bukarest afdeling 2 og i andre tilfælde af den domstol, der er kompetent i henhold til sagen eller til personen fra Bukarest' status, medmindre andet er fastsat i loven.

For strafbare handlinger, hvor tiltalerejsningen er betinget af, at den skadelidte har indgivet en forudgående anmeldelse, skal den forudgående anmeldelse være indgivet inden for tre måneder fra den dag, hvor den skadelidte fik kendskab til handlingen.

Der findes yderligere oplysninger [her](#), [her](#) og [her](#).

4. Kan ombudsmandsinstitutioner, ligestillingsorganer eller nationale menneskerettighedsinstitutioner bistå ofre for erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser, der er begået af europæiske transnationale selskaber uden for Den Europæiske Union? Kan disse organer undersøge min sag, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU? Findes der andre nationale offentlige tjenester (såsom et arbejds- eller miljøtilsyn), der kan undersøge min sag? Hvor kan jeg finde oplysninger om mine rettigheder?

I henhold til artikel 1, stk. 1, i lov nr. 35 af 13. marts 1997 om ombudsmandens organisation og funktion [Instituția Avocatul Poporului]: "Ombudsmanden har til formål at sikre fysiske personers rettigheder og friheder i forholdet med offentlige myndigheder". Dens beføjelser dækker derfor ikke erhvervsrelaterede menneskerettighedskrænkelser.

Forbrugeres klager over EU-selskaber kan kun overtages af Det Europæiske Forbrugercenter i Rumænien, hvis disse forbrugere er bosiddende eller statsborgere i en EU-medlemsstat (herunder Norge og Island), og hvis EU-retten finder anvendelse.

Arbejdstilsynet [Inspectia Muncii], den nationale myndighed for handicappede, børn og adoptioner [Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții], det nationale agentur for ligestilling mellem kønnene [Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați], den nationale miljøvagt [Garda Națională de Mediu], den nationale myndighed for forbrugerbeskyttelse [Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorului], og den nationale myndighed for administration og regulering inden for kommunikation [Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații (ANCOM)] er offentlige myndigheder, der ikke har kompetence i grænseoverskridende sager.

Der findes yderligere oplysninger [her](#) og [her](#).

5. Er europæiske transnationale selskaber i henhold til national lovgivning forpligtet til at stille klagemekanismer eller mæglingstjenester til rådighed ved krænkelser foranlediget af deres erhvervsaktiviteter? Gælder disse forpligtelser også for krænkelser, der har fundet sted uden for EU? Hvem i dette land er ansvarlig for at føre tilsyn med disse aktiviteter? Foreligger der offentlige rapporter med oplysninger om, hvordan systemet fungerer?

Hvad angår menneskerettighedskrænkelser som følge af europæiske transnationale selskabers aktiviteter findes der ikke obligatoriske mæglingsordninger i Rumænien, men mægling er en mulighed, når parterne vælger det. Derfor kan den person, hvis rettigheder er blevet krænket, benytte sig af retsbeskyttelse i henhold til almindelig lovgivning gennem en civilretlig- eller strafferetlig domstol afhængig af den krænkede rettigheds karakter, eller parterne kan aftale at gøre brug af en mægler, hvis erhverv er reguleret af lov nr. 192/2006 om mægling og organisering af erhvervet som mægler.

Endvidere indeholder bekendtgørelse nr. 38/2015 om alternativ bilæggelse af tvister mellem forbrugere og erhvervsdrivende de retlige rammer for, at forbrugere frivilligt kan henvise klager indgivet mod en erhvervsdrivende/et selskab til enheder, der anvender alternative metoder til bilæggelse af tvister på en uafhængig, upartisk, gennemsigtig, effektiv, hurtig og retfærdig måde for at sikre et højt forbrugerbeskyttelsesniveau og et velfungerende marked.

6. Har jeg særlige rettigheder, hvis jeg som offer i en udsat situation søger erstatning som følge af en erhvervsrelateret menneskerettighedskrænkelse? Har jeg adgang til retshjælp og på hvilke betingelser? Hvilke omkostninger dækkes af retshjælpen? Har jeg adgang til retshjælp på samme betingelser, hvis jeg ikke er EU-borger eller ikke bor i EU?

Adgang til retshjælp er en rettighed, som er anerkendt og sikret i henhold til rumænsk ret. Denne ret er baseret på begrebet universelt forsvar og anerkendes efter omstændighederne for alle personer, uanset bopæl eller nationalitet som følger:

1. På det civilretlige område i henhold til ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008 om offentlig retshjælp på det civilretlige område:

a) For EU-borgere: *i alle sager, hvor der ansøges om offentlig retshjælp ved domstolene eller andre rumænske myndigheder med retlige beføjelser af en fysisk person, der har bopæl eller sædvanligt opholdssted i Rumænien eller en anden medlemsstat (artikel 2 i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008)*

b) For ikke-EU-borgere og statsløse personer: *i tilfælde af ansøgninger indgivet af fysiske personer, som ikke har bopæl eller sædvanligt opholdssted i Rumænien eller en anden medlemsstat, i det omfang der mellem Rumænien og den stat, hvor ansøgeren er statsborger eller har bopæl, findes en aftale, der indeholder bestemmelser om international adgang til klage og domstolsprøvelse (artikel 21¹ i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008).*

I henhold til retsplejelovens artikel 1084, stk. 2, er udenlandske statsborgere i internationale civilretlige sager ved de rumænske domstole endvidere berettiget til fritagelser for og nedsættelse af gebyrer og andre sagsomkostninger og til gratis retshjælp i samme omfang og på samme betingelser som rumænske statsborgere, forudsat der foreligger gensidighed fra den stat, hvor sagsøgeren har statsborgerskab eller bopæl.

Den person, som har været offer for en krænkelse af sine legitime rettigheder, kan således ansøge om retshjælp, hvis den pågældende ikke har råd til at betale sagsomkostninger som fastsat i artikel 6 i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008. Offentlig retshjælp kan ydes i følgende former:

a) betaling af honorarer for bistand, retshjælp og i givet fald forsvar fra en beskikket advokat eller en advokat efter eget valg med henblik på opfyldelse eller beskyttelse af en rettighed eller legitim interesse i retssager eller til forebyggelse af en tvist, herefter "advokatbistand"

b) betaling af den sagkyndige, oversætter eller tolk, som anvendes under retssagen med samtykke fra domstolen eller myndigheden med retlige beføjelser, hvis sådan betaling i henhold til loven skal betales af den person, der ansøger om retshjælp

c) betaling af fogedens salær

d) fritagelser, nedsættelser, omlægninger eller udsættelser i forbindelse med betaling af sagsomkostninger i henhold til loven, herunder dem, som forfalder i fuldbyrdelsesfasen.

Retten til retshjælp er imidlertid ikke en absolut ret, og den person, som ansøger om retshjælp, skal fremlægge dokumentation for sin økonomiske situation, hvoraf det fremgår, at den pågældende ikke har råd til at betale for en advokat efter eget valg, eller at den pågældende ikke kan betale sagsomkostningerne, såsom stempelafgifter, honorarer til sagkyndige, sagkyndiges beretning osv. I denne henseende fastsætter artikel 16, stk. 1, i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 51/2008, at: *offentlig retshjælp kan afslås, når den er ansøgt på et forkert grundlag, når de anslåede omkostninger ikke står i rimeligt forhold til sagens genstand, og når der ikke ansøges om offentlig retshjælp for at beskytte en legitim interesse, eller den er ansøgt med hensyn til en handling, der er i strid med den offentlige eller forfatningsmæssige orden.*

Den offentlige retshjælp, der er fastsat i denne hastebekendtgørelse, ydes i civilretlige, handelsretlige, forvaltningsretlige, arbejdsretlige sager og sager vedrørende sociale sikringsordninger samt i andre sager med undtagelse af straffesager.

I straffesager er retshjælp til den skadelidte obligatorisk, når skadelidte/den civile sagsøger er uden handleevne eller har begrænset handleevne (jf. strafferetsplejelovens artikel 93, stk. 4) Endvidere følger det af artikel 93, stk. 5, at *når retsinstansen finder, at den skadelidte, den civile sagsøger [...] af bestemte grunde ikke kan forsvare sig, sørger den for at beskikke en advokat.*

I henhold til artikel 29, nr. 1), litra f), i ministeriel hastebekendtgørelse nr. 80/2013 om stempelafgift med senere ændringer er søgsmål og krav, herunder appeller, som er almindelige eller ekstraordinære, og som vedrører beskyttelsen af forbrugerrettigheder, fritaget for betaling af stempelafgift, når de fysiske personer og forbrugerbeskyttelsesorganisationerne har status som sagsøger over for erhvervsdrivende, der har skadet forbrugernes rettigheder og legitime interesser.

Sidst men ikke mindst nyder ofre for kriminalitet godt af [lov nr. 211/2004](#) om visse foranstaltninger til at sikre information af, støtte til og beskyttelse af ofre for kriminalitet, der, som lovens titel antyder, regulerer de foranstaltninger vedrørende information, støtte, beskyttelse, anerkendelse og vurdering, som er tilgængelige for ofre for kriminalitet, uden af disse foranstaltninger er betinget af, at der indgives en anmeldelse til anklagemyndighederne.

Der findes yderligere oplysninger om retshjælp i Rumænien [her](#).

■ Sidste opdatering: 26/04/2023

De nationale sprogudgaver af denne side vedligeholdes af de respektive EU-lande. Oversættelserne er lavet af Europa-Kommissionen. Eventuelle ændringer af originalen, som de kompetente nationale myndigheder har lavet, er muligvis ikke gengivet i oversættelserne. Europa-Kommissionen påtager sig ingen form for ansvar for oplysninger eller data, der optræder i nærværende dokument, eller hvortil der henvises heri. Med hensyn til de ophavsretlige regler i den medlemsstat, der er ansvarlig for nærværende side, henvises der til den juridiske meddelelse.